

Nr 100

Av herr **Osvald m. fl.**, om inrättande av ett resistensbiologiskt laboratorium samt om förstärkning av växtskyddsanstaltens nematod- och viruslaboratorium m. m.

Ett effektivt växtskydd är av största betydelse för att öka odlingssäkerheten och förbättra avkastningsförmågan hos det svenska jordbrukets och trädgårdsbrukets kulturväxter. De skördeföruster, som årligen vållas genom växtsjukdomars och skadedjurs härjningar, kan i medeltal beräknas uppnå en storleksordning av omkring 300 miljoner kronor. Den institution, som enligt sin instruktion har att bedriva forsknings- och försöksarbete samt kontroll och inspektion på växtskyddets område samt vidare att lämna allmänheten råd och anvisningar i hithörande ärenden, är statens växtskyddsanstalt. Då det gäller grundforskning på längre sikt och högre undervisning har institutionen för växtsjukdomslära vid lantbrukshögskolan viktiga uppgifter.

I kampen mot kulturväxternas skadegörare användes flera olika metoder: direkta bekämpningsåtgärder och förebyggande behandlingar samt biologiska metoder, t. ex. uppdragandet av resistent, d. v. s. motståndskraftiga sorter.

Framställandet av mot olika skadegörare motståndskraftiga sorter av våra viktigare kulturväxter måste betecknas som en utomordentligt effektiv väg — och den i längden billigaste — att lösa många, annars mycket besvärliga och för odlaren kostsamma växtskyddsproblem. För att nå det eftersträfvade målet erfordras ett intimt samarbete mellan växtskydds- och växtförädlingsspecialister genom respektive resistensbiologisk forskning och resistensförädling. Det program till sådant samarbete, som framlagts av en kommitté inom Skogs- och lantbruksakademien och till vilket de närmast berörda institutionerna lämnat sin fulla anslutning, synes i princip synnerligen ändamålsenligt. Kostnaderna för projektets genomförande synes i förhållande till nyttan mycket låga, i synnerhet som erforderliga nybyggnader inom såväl växtskyddsanstalten som Sveriges utsädesförening skulle kunna uppföras med hjälp av i utsikt ställda eller redan beviljade donationsmedel.

I samband med sina anslagsäskanden för budgetåret 1958/59 har växtskyddsanstaltens styrelse utförligt redogjort för de brister i fråga om anstaltens utrustning och personella resurser, som föreligger och som allvarligt hämmar verksamheten. Särskilt har härvid betonats behovet av förbättrade möjligheter dels till den resistensbiologiska forskningen, dels till forsknings- och försöksverksamhet i fråga om virusjukdomar och nematodangrepp, växtinspektion och upplysningsverksamhet.

I årets statsverksproposition, nionde huvudtiteln, punkt 91, har emellertid förverkligandet av det nyss nämnda samarbetsprogrammet ställts på framtiden. Ett av skälen härför är, att det under remissbehandlingen ifrågasatts, om icke växtskyddsanstaltens resistensbiologiska forskning borde förläggas till Åkarp i stället för till Svalöv. Härtill kan sägas, att med hänsyn till samarbetet med våra två största förädlingsanstalter skulle förläggningen till Svalöv innebära vissa fördelar. Å andra sidan skulle en förläggning till Åkarp i anslutning till växtskyddsanstaltens filial därstädes ur vissa synpunkter vara lämplig. Även i ett par andra avseenden, fördelningen av forskningsuppgifterna mellan lantbrukshögskolan och växtskyddsanstalten samt de framtida kostnaderna för statsverket, har departementschefen givit uttryck åt en viss tveksamhet. Det framstår därför som i högsta grad angeläget, att en kompletterande utredning rörande organisationen av samarbetet samt driftkostnader och förläggning av växtskyddsanstaltens resistensbiologiska laboratorium skyndsamt genomföres, så att förslag till lösning av frågan om den resistensbiologiska forskningen och resistensförädlingen kan föreläggas 1959 års riksdag.

Även frågan om en förstärkning av växtskyddsanstaltens nematodlaboratorium synes oss i hög grad brådskande. På grund av nematodernas allt större spridning samt den ökade insikten om dessa skadegörarens ekonomiska betydelse har laboratoriet mycket svårt överbelastats med analysuppgifter. Det i anstaltens petita framförda förslaget om en förste assistentbefattning (Ae 21) och en befattning som tekniskt biträde (Ae 5) vid zoologiska avdelningen jämte viss utrustning måste därför betraktas som ett minimibehov.

Vad som sagts om behovet av förbättrade resurser för kampen mot nematoderna gäller också för kampen mot virussjukdomarna. Visserligen har anstaltens styrelse inte i år begärt ökade anslag härför, men det är synnerligen angeläget, att anstaltens resurser för arbeten med virussjukdomarna snarast förstärkes. I första hand behövs härför en vetenskapligt skolad assistent och komplettering av utrustningen.

Med stöd av vad sålunda anförts hemställes,

att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om fullt utarbetade förslag till 1959 års riksdag om

dels ett resistensbiologiskt laboratorium, förlagt till Skåne, jämte riktlinjer och anslagsbehov för systematisk resistensförädling vid våra växtförädlingsanstalter,

dels om förstärkning av växtskyddsanstaltens nematod- och viruslaboratorier.

Stockholm i januari 1958

Hugo Osvald

Jon N. Jonsson

Fritiof Domö

Ebbe Ohlsson

Nils Franzén